

Πρόλογος

Η ενασχόληση με την εκπαιδευτική έρευνα για τον εκπαιδευτικό της τάξης, αποτελεί πρόκληση για μια θεώρηση της καθημερινής εργασίας του από μια διαφορετική οπτική προσέγγιση, αλλά και μια ευκαιρία για έναν ευρύτερο και βαθύτερο αναστοχασμό του σκοπού και των σχέσεων μεταξύ γονέων - παιδαγωγών. Υπό αυτήν την προοπτική η παρούσα μελέτη, που έχει ως αντικείμενο τη βιβλιογραφική και εμπειρική διερεύνηση των αντιλήψεων και στάσεων των παιδαγωγών και των γονέων σχετικά με τις σχέσεις που δημιουργούνται και την αλληλεπίδραση τους με το παιδί μέσα από την έρευνα των σχέσεων παιδαγωγών του Ν. Ιωαννίνων και Ν. Πρεβέζης, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς θα προσφέρει στον αναστοχασμό αυτό.

Το θέμα των σχέσεων μεταξύ γονέων - παιδαγωγών στην παιδαγωγική διαδικασία και πιο συγκεκριμένα στο χώρο του βρεφονηπιακού/παιδικού σταθμού, είναι σκόπιμο να συνδεθεί με το ζήτημα της ποιότητας της παιδαγωγικής διαδικασίας στο βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό. Πολύ περισσότερο θα πρέπει να αποκτήσει ιδιαίτερη προτεραιότητα και να τεθεί στο επίκεντρο του προβληματισμού όλων των κυβερνήσεων στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με το *Αναλυτικό Πρόγραμμα του ΥΠΕΠΘ στον ελληνικό χώρο* σήμερα αναγνωρίζεται ότι: *«οι γονείς είναι οι πρώτοι παιδαγωγοί για τα παιδιά τους και η γνώση που διαθέτουν γι' αυτά αποτελεί μια ουσιαστική συμβολή στο αποτέλεσμα της παιδαγωγικής διαδικασίας»* και τονίζει ότι *«[...] ο/η παιδαγωγός προκειμένου να οργανώσει την παιδευτική διαδικασία [...] φροντίζει να λαμβάνει πάντα υπόψη της α) τις ήδη υπάρχουσες εμπειρίες των νηπίων, β) το φυσικό και κοινωνικο-πολιτικό περιβάλλον [...] που αποτελεί το πλαίσιο απ' το οποίο αντλείται το γνωστικό περιεχόμενο για τις δραστηριότητες των νηπίων [...]»*.

Παρά το ότι τα περιθώρια αυτονομίας και ανάπτυξης πρωτοβουλιών των εκπαιδευτικών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα λόγω του συγκεντρωτικού του χαρακτήρα είναι όπως αναφέρουν οι περισσότεροι μελετητές της εκπαίδευσης (Λαϊνάς, 1993· Ανδρέου & Παπακωνσταντίνου, 1994) πολύ περιορισμένα για τα περισσότερα ζητήματα της θεσμικής εκπαιδευτικής διαδικασίας, οι εκπαιδευτικοί έχουν και οφείλουν να έχουν άποψη για τον παιδαγωγικό τους ρόλο, το αναλυτι-

κό πρόγραμμα και το ρόλο των σχέσεων που δημιουργούνται μεταξύ αυτών και των γονέων και πόσο αυτές επιδρούν θετικά στην εκπαιδευτική διαδικασία και πιο συγκεκριμένα στο ίδιο το παιδί.¹

Το 1965 ο L. Strodbeck επισημαίνει το «κρυμμένο» πρόγραμμα του οικογενειακού περιβάλλοντος, ενώ ο Schaefer το 1972 τονίζει ότι τα προγράμματα προσχολικής αγωγής θα πρέπει να μετατοπίσουν το κέντρο βάρους κι από «παιδοκεντρικά» να επικεντρωθούν στην «οικογενειακή αγωγή». Λίγο αργότερα ο U. Bronfenbrenner (1974) επισημαίνει τον κρίσιμο ρόλο των γονέων στην επιτυχία κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος. Μάλιστα έδωσε μια πολυδιάστατη εικόνα στη θετική σχέση γονέων και σχολικού χώρου με την έννοια ότι μέσω αυτής ενισχύεται η μάθηση, η εργασία των παιδαγωγών επεκτείνεται πέρα από τα σύνορα της τάξης.

Στην παρούσα μελέτη με βάση την κριτική αποτίμηση της διεθνούς βιβλιογραφίας από τη δεκαετία του '60 μέχρι σήμερα, με τη συμβολή των σύγχρονων προγραμμάτων προσχολικής αγωγής, για την αξία της εμπλοκής των γονέων στην παιδαγωγική εργασία του βρεφονηπιακού/παιδικού σταθμού, με την παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνάς μας, αποτυπώσαμε τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν όταν οι γονείς συμμετέχουν ενεργά στην παιδαγωγική εργασία των προσχολικών δομών, καταλήγοντας σε προτάσεις που συντείνουν στη βελτίωση της συνεργασίας οικογένειας βρεφονηπιακού/παιδικού σταθμού.

Οφείλω να ευχαριστήσω τις διευθύντριες και τους παιδαγωγούς των βρεφονηπιακών/παιδικών σταθμών που με βοήθησαν και με διευκόλυναν για τη διεξαγωγή και τη συλλογή των δεδομένων της έρευνάς μας.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τους γονείς που συμμετείχαν και διέθεσαν χρόνο από τον πολύτιμο χρόνο τους, εναποθέτοντας τις απόψεις τους στο κείμενο ζήτημα της εμπλοκής τους στο χώρο του βρεφονηπιακού/παιδικού σταθμού.

Τέλος, θερμά ευχαριστώ τις εκδόσεις Δίσιγμα για τη στήριξη αυτής της προσπάθειας.

Ελένη Καινούργιου

1 Σε όλο το κείμενο χρησιμοποιούμε τη λέξη «παιδαγωγός», αντί βρεφονηπιοκόμος ή νηπιαγωγός ή παιδαγωγός της πρώιμης παιδικής ηλικίας, επειδή ο όρος αυτός καλύπτει τους εργαζόμενους στους βρεφονηπιακούς/παιδικούς σταθμούς και τα νηπιαγωγεία.

Εισαγωγή

Οι απόψεις και οι θέσεις που παρουσιάζονται μέσα από τις σελίδες της παρούσας μελέτης είναι επίκαιρες όσο ποτέ άλλοτε, διότι βρίσκονται στο επίκεντρο της διεθνούς ερευνητικής κοινότητας. Το θεωρητικό σκεπτικό είναι ότι στη σημερινή μεταβατική κοινωνία, οι συνθήκες διερεύνησης των σχέσεων και διαπροσωπικών προβλημάτων ανάμεσα στην οικογένεια και το βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό, αποβλέπουν σε μια σύγχρονη παιδαγωγική προσέγγιση ανθρωπίνων στάσεων για την ανάπτυξη του παιδιού.

Βασικός σκοπός είναι η ποιοτική διερεύνηση των σχέσεων επικοινωνίας που δημιουργούνται ανάμεσα στα πρόσωπα που σχετίζονται άμεσα με το βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό, δηλαδή μεταξύ παιδαγωγού και γονέων. Σημαντική θέση κατέχουν οι διανθρώπινες σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στο μικρό παιδί και στα μεταβαλλόμενα χαρακτηριστικά του άμεσου περιβάλλοντος κι οι οποίες κατ' επέκταση επηρεάζουν τη γενική ανάπτυξη του. Η οικογένεια κι ο προσχολικός χώρος αποτελούν δυο διαφορετικά περιβάλλοντα ζωής για το μικρό παιδί, στα πλαίσια των οποίων οι αναπτυσσόμενες ανθρώπινες σχέσεις διαμορφώνουν την ανάπτυξη του κι αναζητούνται όχι μόνο εντός, αλλά και στη μεταξύ τους σχέση. Ανάμεσα στους δυο σημαντικούς παράγοντες αγωγής και μόρφωσης, κοινωνικοποίησης κι επίδρασης στη διάπλαση του χαρακτήρα του παιδιού, στην οικογένεια και στο βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό, κρίνεται σκόπιμο να τονίσουμε ότι προκύπτει η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ γονέων και παιδαγωγών, προκειμένου να επιτευχθούν με επιτυχία οι στόχοι που θέτουν οι γονείς για το παιδί τους, αλλά και οι παιδαγωγοί για τα παιδιά και το παιδαγωγικό τους έργο. Η συνεργασία αυτή είναι δυνατόν να επιφέρει σπουδαία αποτελέσματα, γιατί μέσω αυτής αναγνωρίζονται οι προσδοκίες και φιλοδοξίες των γονέων για τα παιδιά τους, καθώς επίσης αξιολογούνται κι εκτιμώνται οι δυνατότητες προσφοράς έργου των γονέων και των παιδαγωγών, τα χαρίσματα τους και οι προοπτικές για το μέλλον. Η συνεργασία μεταξύ γονέων και παιδαγωγών καλό είναι να έχει τη μορφή ανταλλαγής και ιδεών συμμετοχής των γονέων στις δραστηριότητες του βρεφονηπιακού/παιδικού σταθμού, όπως π.χ. η διοργάνωση μιας εορτής, τα ομαδικά παιχνίδια, η διακόσμηση των τάξεων και άλλες, όπως επίσης και ευαισθητοποίησης και βοήθειας των

παιδαγωγών προς τους γονείς των παιδιών που παρουσιάζουν κάποιο πρόβλημα ή δυσκολία.

Με την έρευνα που διεξήχθη επιδιώξαμε να προσεγγίσουμε και να μελετήσουμε τις σχέσεις γονέων-παιδαγωγών, για να δούμε το βαθμό αλλά και την έκταση της επικοινωνίας και συνεργασίας που υφίστανται στις μεταξύ τους σχέσεις, τις ανησυχίες, τις επιθυμίες, τα αίτια ή ακόμη και τα παράπονα τόσο των γονέων όσο και των παιδαγωγών, σχετικά με τη διαδικασία της μάθησης και διαπαιδαγώγησης των παιδιών.

Στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ερευνών που αναλύουν τη βασική ιδέα της συνεργασίας και συμμετοχής γονέων σε πρόγραμμα προσχολικής αγωγής. Π.χ η Β. Tizard κ.ά (1981) διερεύνησαν τις διάφορες απόψεις που είχαν επικρατήσει, ο δε J. Bastiani (1987) προσπάθησε να δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα «γιατί» και «πώς» οι γονείς μπορούν να συνεργαστούν με τα σχολεία. Η S. Wolfendale (1983) από την πλευρά της παρουσίασε έναν οδηγό συνεργασίας με ποικιλία προσεγγίσεων. Το κύριο χαρακτηριστικό όλων των ερευνών είναι ότι εμφανίζουν τη συμμετοχή των γονέων σαν ιδέα, η οποία a priori πρέπει να αναπτυχθεί από τα προσχολικά ή σχολικά ιδρύματα κι ότι δεν πρέπει να δέχεται περιορισμούς, μια και οι γονείς θεωρούνται οι πρωταρχικοί δάσκαλοι των παιδιών τους (Λαλούμη - Βιδάλη, 2008/2016). Ακόμη, οι H. Bradley και M. Caldwell (1976) σε συγκριτικές έρευνες παιδιών ηλικίας δυο (2) ετών και σε follow-up των ιδίων σε σχολική ηλικία κατέγραψε εντυπωσιακά αποτελέσματα σχέσεων μεταξύ του δείκτη νοημοσύνης και της ανάπτυξης της γλώσσας στην ομάδα που υπήρχε παρέμβαση της μητέρας τους.

Σύμφωνα με τη Σακελλαρίου (2008), η συμμετοχή των γονέων στην προσχολική εκπαίδευση συνδέεται με τις απόψεις για το ρόλο του γονέα, «*την ευκαιρία που τους δίνεται να ασκήσουν θετική επίδραση στην εκπαίδευση των παιδιών τους και τις αντιλήψεις τους, για το πόσο ένα προσχολικό πρόγραμμα ενδιαφέρεται για τη συμμετοχή τους*». Η συμμετοχή των γονέων υπήρξε βασικός πυλώνας για το πρόγραμμα «Head Start» και η προοπτική τους αποτέλεσε το «κλειδί» για τη θετική εξέλιξη ανάπτυξης των παιδιών και των οικογενειών τους. Η οικολογική προσέγγιση του Bronfenbrenner αποτέλεσε «*μια φιλοσοφία που κέρδισε την αποδοχή των εκπαιδευτικών και των ερευνητών της πρώιμης παιδικής ηλικίας*» (σελ. 28-29).

Μία σύγχρονη έρευνα των Σακελλαρίου & Ρέντζου (2007) σε «*ελληνικούς προσχολικούς σταθμούς*» κατέδειξε ότι: «*Γονείς και παιδαγωγοί επικοινωνούν κυρίως μέσα από άτυπες μορφές επικοινωνίας και συνεργασίας (για παράδειγμα μετάδοση πληροφοριών – κυρίως τις ώρες άφιξης και αναχώρησης των παιδιών – συνδιοργάνωση γιορτών κ.ά.), ενώ δεν υπάρχει μεγάλη ενθάρρυνση από τους παιδαγωγούς για καλύτερη συνεργασία*». Σε γενικές γραμμές από τα αποτελέσματα αναφέρεται ότι ο ρόλος των γονιών στα προσχολικά κέντρα είναι συμβατικός και

περιμετρικός και ότι ο σχεδιασμός της παιδαγωγικής διαδικασίας αποτελεί καθαρά καθήκον της παιδαγωγού. Εν κατακλείδι, σύμφωνα με τα δεδομένα της έρευνας στην Ελλάδα υπάρχει έλλειψη «μοντέλων επίσημης επικοινωνίας» γονέων - παιδαγωγών καθώς επίσης και μη εφαρμογή των μοντέλων αυτών (Σακελλαρίου, 2008, σελ. 31-32).

Ο Ματσαγγούρας (2008), αναφέρεται σε τέσσερα μοντέλα συνεργασίας σχολείου - οικογένειας: α) το σχολείο ως κεντρικό μοντέλο διαχωρίζοντας απόλυτα το ρόλο μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων, β) το συνεργατικό μοντέλο επιτρέποντας την αλληλεπίδραση των δύο φορέων, με ξεκάθαρη όμως υπεροχή υποχρεώσεων και δικαιοδοσιών των εκπαιδευτικών, γ) το μοντέλο της διαπραγματεύσεως που τοποθετεί τους ρόλους των δύο φορέων ισότιμα και δ) το οικογενειακό - κεντρικό μοντέλο το οποίο ενισχύει το ρόλο των γονέων και «*καθιστά το ρόλο των εκπαιδευτικών συνεπικουρικό στη λήψη αποφάσεων για το παιδί*» (Τσαλαγιώργου & Αυγητίδου, 2017).

Η Epstein (1996) διακρίνει έξι τύπους γονεϊκής συμμετοχής: τη γονεϊκή, την επικοινωνιακή, την εθελοντική, τη συμμετοχή των γονέων στις αναπτυξιακές και μαθησιακές δραστηριότητες στο σπίτι, τη συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων και τη συνεργασία τους με την κοινότητα για την προσφορά καλύτερων εκπαιδευτικών προγραμμάτων καθώς και ενίσχυσης των οικογενειακών πρακτικών (Epstein, 1996).

Το ερευνητικό ενδιαφέρον επικεντρώθηκε τα τελευταία δέκα (10) χρόνια στην έμφαση των σχέσεων μεταξύ του ειδικού οικοσυστήματος του κάθε παιδιού με χαρακτηριστικούς τομείς της προσχολικής αγωγής, όπως: το πρόγραμμα δραστηριοτήτων, ο ρόλος του/της παιδαγωγού, ο ρόλος των γονέων στη μάθηση, οι σχέσεις προσχολικής αγωγής (παιδαγωγών) και οικογένειας. Κύριο χαρακτηριστικό των νέων ερευνητικών τάσεων είναι η ποιοτική αξιολόγηση των σχέσεων επικοινωνίας και συνεργασίας του αναπτυσσόμενου ατόμου στους χώρους που κινείται (προσχολικό - οικογενειακό - κοινωνικό περιβάλλον). Κατά συνέπεια η συζήτηση για την αναγκαιότητα, το αντικείμενο, τους στόχους, τους φορείς και τις διαδικασίες πραγμάτωσής τους αλλά και την αξιολόγησή τους, παραμένει ενδιαφέρουσα και επίκαιρη. Από την άποψη αυτή, τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αναμένεται να συμβάλλουν στη δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων για τη συνεργασία οικογένειας και βρεφονηπιακού/παιδικού σταθμού, αρκεί βέβαια να αναλογιστούμε τα πολύτιμα οφέλη που μπορεί να προσφέρει η συχνή επαφή ή επικοινωνία μεταξύ των δύο αυτών φορέων και τον άμεσο αντίκτυπο που θα έχει στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού.

Στο πρώτο κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους παρουσιάζονται η θέση του παιδιού στο βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό, η συνοπτική διασαφήνιση των όρων που αφορούν το παιδί άμεσα και έμμεσα και οι κατάλληλες μέθοδοι και παιδαγωγικοί χειρισμοί από την πλευρά της/του παιδαγωγού που συντελούν στη γνωστική/γλωσσική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του νηπίου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε στην ενότητα που αφορά τους γονείς και το βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό. Ειδικότερα, το κεφάλαιο αυτό πραγματεύεται τη στάση και τη σχέση της οικογένειας με το βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό, τη συνεργασία οικογένειας και παιδαγωγών, τα θεωρητικά μοντέλα για τη συνεργασία οικογένειας – βρεφονηπιακού/παιδικού σταθμού, τις μορφές και μεθόδους συνεργασίας μεταξύ γονέων – παιδαγωγών, τα οφέλη συνεργασίας τους, τις προσδοκίες των γονέων από τα παιδιά τους, τις προσδοκίες των γονέων από τις/τους παιδαγωγούς, τα προβλήματα που προκύπτουν από τη συνεργασία οικογένειας – βρεφονηπιακού/παιδικού σταθμού, τους παράγοντες που συμβάλλουν στη δημιουργία συγκρούσεων από την πλευρά του/της παιδαγωγού και τα κοινά σημεία συγκρούσεων μεταξύ γονέων – παιδαγωγών.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται τα σύγχρονα προγράμματα προσχολικής αγωγής που αφορούν τη συνεργασία οικογένειας - προσχολικών κέντρων.

Ενώ, το δεύτερο μέρος της μελέτης μας αποτελεί το ερευνητικό, που απαρτίζεται από την αναγκαιότητα της έρευνας, τους σκοπούς & τους στόχους, τα ερευνητικά ερωτήματα, τη μεθοδολογία, τη δειγματοληψία και τα ερωτηματολόγια (τέταρτο κεφάλαιο). Στο πέμπτο κεφάλαιο του 2^{ου} μέρους του πονήματός μας παρουσιάζεται η ανάλυση δεδομένων και τα ερευνητικά ευρήματα, ενώ στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας, που επιφέρουν συμπεράσματα και προτάσεις για την καλύτερη συνεργασία γονέων και παιδαγωγών.

2^ο

Κεφάλαιο

Γονείς και βρεφονηπιακός/ παιδικός σταθμός

2.1. Οικογένεια και βρεφονηπιακός/παιδικός σταθμός

2.1.1. Η στάση και η σχέση της οικογένειας με το βρεφονηπιακό/ παιδικό σταθμό.

Το πρώτο εκπαιδευτικό περιβάλλον του παιδιού αποτελεί, αναμφίβολα, η οικογένεια, όμως τα σύνθετα καθήκοντα της σύγχρονης αγωγής δεν εξαντλούνται ούτε ικανοποιούνται αποκλειστικά από την οικογένεια, αφού η σύγχρονη κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη επέδρασε βαθιά στο θεσμό αυτό, μεταβάλλοντας τις δομές αλλά και τις καταστάσεις αυτές που την καθιστούσαν ως πολύ μορφωτική εκπαιδευτική διαδικασία αρχικά.

Σήμερα καθίσταται αναγκαία η αρωγή του σχολείου ως σύστημα αγωγής του παιδιού. Το οικογενειακό περιβάλλον δεν προσφέρει τις απαραίτητες συνθήκες για την ανάπτυξη του παιδιού, αφού είναι ένα περιβάλλον από ηλικιωμένους, το οποίο τείνει να απομονώσει το παιδί περιορίζοντας τις ευκαιρίες αλληλεπίδρασης του παιδιού με συνομήλικους και προβάλλοντας τα οικογενειακά πρότυπα, λειτουργεί απαγορευτικά ως προς τη διεύρυνση της ψυχοκοινωνικής του ζωής μέσω άλλων προτύπων.

Επίσης, η φυσική αγωγή, πνευματική και ηθικο-κοινωνική αγωγή δεν πραγματοποιούνται πλήρως μέσα στην οικογένεια. Το παιδί έχει ανάγκη από ένα οργανωμένο περιβάλλον γεμάτο ερεθίσματα κι ευκαιρίες για διάφορες δραστηριότητες του παιδιού, σύμφωνα με τον τρόπο που του αρέσει να εκφράζεται. Η οικογενειακή μορφωτική εμπειρία συνυφαίνεται μέσα από τις πράξεις, τις ενέργειες, τους τρόπους που προκαλούνται από καθημερινά γεγονότα, χωρίς να έχει ένα συγκεκριμένο εκπαιδευτικό προγραμματισμό ή καθορισμένους στόχους και μεθόδους προς την επίτευξη αυτών των στόχων. Η οικογένεια ενδιαφέρεται για την ικανοποίηση των βιολογικών αναγκών του παιδιού, τις συναισθηματικές απαιτήσεις και την πειθαρχία που επικρατεί στις οικογενειακές σχέσεις.

Αντίθετα, το σχολείο με τη διαμόρφωση της προγραμματισμένης μορφωτικής πράξης, η οποία προσδιορίζεται από αρχές και κατάλληλους παιδαγωγικούς

χειρισμούς και προσανατολισμούς θεωρείται ως βασικός φορέας αγωγής του παιδιού. Το σχολείο αποτελεί το διαμεσολαβητή ανάμεσα στην οικογένεια και το κοινωνικό περιβάλλον, διαδραματίζοντας τον ουσιαστικότερο ρόλο για την ομαλή ενσωμάτωση του παιδιού σ' αυτό. Η διαδικασία της κοινωνικής συνταύτισης, που άρχισε για το παιδί μέσα στους κόλπους της οικογένειας, εμβαθύνεται προοδευτικά στο σχολικό περιβάλλον. Έτσι, οικογένεια και βρεφονηπιακός/παιδικός σταθμός δεν ενεργούν μόνο ανεξάρτητα αλλά και σε στενή αλληλεξάρτηση μεταξύ τους. Η λειτουργία της αγωγής ασκείται από τους δύο φορείς με τρόπους όχι άσχετους μεταξύ τους. Κυρίως όμως ο ρόλος της οικογένειας είναι ευρύτερος και σημαντικότερος, εξαιτίας της μεγαλύτερης επίδρασης που ασκεί στην ψυχολογική διαμόρφωση του παιδιού κι είναι διαρκέστερη η παιδαγωγική λειτουργία του.

Ο ρόλος της οικογένειας είναι προπαρασκευαστικός αλλά, ταυτόχρονα, παράλληλος ή υποβοηθητικός ή αντίθετα ανασταλτικός. Η προπαρασκευή του παιδιού από την οικογένεια συμβάλλει και στη δυνατότητα προσαρμογής του παιδιού στο βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό. Ο τρόπος αυτός, όπως κι ο τρόπος προσαρμογής του παιδιού σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα, όπως ο βρεφονηπιακός/παιδικός σταθμός, εξαρτώνται από τη μάθηση που δέχτηκε το παιδί στα πλαίσια της οικογένειας, από τη φύση και την ποιότητα των σχέσεων με τους γονείς του και με άλλα πρόσωπα του οικογενειακού περίγυρου. Οι αρχικές προσπάθειες του παιδιού για προσαρμογή θα εξαρτηθούν από την εικόνα που παρουσίασαν για το βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό οι γονείς του, από το πώς παρουσίασαν τη ζωή και τις δραστηριότητες στο χώρο αυτό, πώς περιέγραψαν τον παιδαγωγό αλλά και από το πόσο η οικογένεια είναι διατεθειμένη να περιορίσει το δεσμό της μαζί του, έτσι ώστε αυτό ομαλά να ενταχθεί στην ομάδα των συνομήλικων του και στη ζωή στο βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό.

Η απομάκρυνση του παιδιού από τη μητέρα δημιουργεί σ' αυτό ένα τραύμα. Το παιδί για πρώτη φορά βρίσκεται σ' ένα καινούριο περιβάλλον, όπου χρειάζεται να στηριχθεί στις δικές του δυνάμεις, γι' αυτό είναι αναστατωμένο, διστακτικό, φοβισμένο ή εχθρικό προς το νέο περιβάλλον. Επίσης, κι οι γονείς και ιδιαίτερα η μητέρα υποφέρουν για την απομάκρυνση του παιδιού, αφού είναι υποχρεωμένοι να αλλάξουν τις συνήθειές τους και εκφράζουν μια δυσπιστία προς τον παιδαγωγό.

Για να μη δημιουργηθεί, λοιπόν, μια κατάσταση τραυματική για το παιδί, ιδιαίτερα όταν είναι μοναχοπαιδί, κρίνεται σκόπιμο η οικογένεια να παρουσιάσει το βρεφονηπιακό/παιδικό σταθμό σαν χώρο χαράς για το παιδί, σαν ένα είδος προαγωγής που ανεβάζει το παιδί στα μάτια της. Οι γονείς οφείλουν να προετοιμάσουν το παιδί, έτσι ώστε να συνηθίσει να αρκείται στον εαυτό του για τις μικρές πράξεις της καθημερινής ζωής και να περνά μερικές ώρες της μέρας μακριά από την παρουσία της μητέρας του. Να μάθει να ανέχεται αλλά και να επιζητά το παιδί τη ζωή με τα άλλα παιδιά, να εκφράζεται μ' έναν τρόπο που να το καταλαβαίνουν όλοι. Οι παιδαγωγοί καλούνται να παρέχουν απλές και πρακτικές συμβουλές στις μητέρες για το καλό των παιδιών τους.

5^ο

Κεφάλαιο

Ανάλυση δεδομένων και παρουσίαση των ερευνητικών ευρημάτων

5.1 Ευρήματα γονέων και παρουσίαση

■ Κοινωνικο - δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος των γονέων.

Ο μέσος όρος ηλικίας των γονέων ήταν 33.53 ± 6.51 , με εύρος 21 - 47. Όσον αφορά στο φύλο, από τους 241 γονείς (N = 241) που απάντησαν οι 59 ήταν άνδρες, ποσοστό δηλαδή 24.5% και 182 ήταν γυναίκες, ποσοστό δηλαδή 75.5%.

Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση, το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων (94.6%) ήταν έγγαμοι, και στο μορφωτικό επίπεδο, το μεγαλύτερο ποσοστό (49%) ήταν απόφοιτη Ανώτερων/τατων Σχολών. Ως προς την επαγγελματική κατάσταση, το πιο υψηλό ποσοστό των γονέων (33.6%) ήταν δημόσιοι υπάλληλοι.

Επίσης, οι γονείς μελετήθηκαν και ως προς άλλες παραμέτρους των κοινωνικό - δημογραφικών χαρακτηριστικών, στις οποίες δεν παρουσιάστηκε ιδιαίτερο στατιστικό ενδιαφέρον. Οι παράμετροι αυτές ήταν: ο τόπος γέννησης των γονέων και ο αριθμός των παιδιών τους. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι το 93.4% των γονέων γεννήθηκαν στην Ελλάδα και το 6.6% των γονέων προερχόταν από άλλη χώρα ενώ το 61.8% των γονέων είχε 2 παιδιά. Το οικογενειακό, μορφωτικό, επαγγελματικό και κοινωνικό προφίλ των γονέων παρουσιάζεται αναλυτικά στον πίνακα με τα κοινωνικό - δημογραφικά χαρακτηριστικά των γονέων.

Κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά των γονέων		
	Μέσος όρος ± τυπική απόκλιση	Εύρος
Ηλικία	33.53 ± 6.51	21 – 47
Φύλο		
Άνδρες	59	24.5
Γυναίκες	182	75.5
Οικογενειακή κατάσταση		
Άγαμος/η	6	2.5
Έγγαμος/η	228	94.6
Διαζευγμένος/η	7	2.9
Χήρος/α	-	-
Μορφωτικό επίπεδο		
Αγράμματος	2	0.8
Απόφοιτος δημοτικού	13	5.4
Απόφοιτος γυμνασίου	17	7.1
Απόφοιτος λυκείου	91	37.8
Απόφοιτος ανώτερων/τατων σχολών	118	49
Επαγγελματική κατάσταση		
Άνεργος/η	10	4.1
Οικιακά	34	14.1
Αγρότης/τισα	1	0.4
Ιδιωτικός υπάλληλος	58	24.1
Δημόσιος υπάλληλος	81	33.6
Ελεύθερος επαγγελματίας	49	20.3
Επιχειρηματίας	8	3.3
Τόπος γέννησης		
Ελλάδα	225	93.4
Άλλη χώρα	16	6.6